

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 07.03.2013 i Oslo tingrett,

Saksnr.: 12-149492TVI-OTIR/03

Dommer: Tingrettsdommer Arne Lyng

Saken gjelder: gyldighet av vedtak om fastsettelse av årlig fast pris for oppdatering

Norsk Eiendomsinformasjon AS

Advokat Henning Harborg

mot

Miljøverndepartementet

Advokat Ole Kristian Rigland

DOM

Framstilling av saken

Norsk Eiendomsinformasjon (heretter omtalt som NE) er et heleid statlig aksjeselskap under Nærings- og handelsdepartementet. Selskapet leverer tjenester, systemer og produkter med basis i eiendoms- og kartinformasjon. NE ble opprettet i 1987 for å innføre EDB i domstolene, og konvertere den gamle papirbaserte grunnboken til elektronisk plattform. NE har vært ansvarlig for drift, forvaltning og videreutvikling av grunnboken. Selskapet har hatt enerett på salg av data fra grunnbok og matrikkel mot vederlag. NEs enerett til salg av data fra grunnbok var basert på avtale mellom NE og Justisdepartementet. Eneretten til salg av data fra matrikkel var basert på avtale mellom NE og Kartverket. NE betalte ikke for tilgang til data fra grunnbok og matrikkel. NEs motytelse var utvikling av datasystemer for tinglysning. Med virkning fra 1. januar 1994 har NE forestått samordnet avgivelse fra grunnboken og GAB-registeret/matrikkelen gjennom avgiversystemet EienDomsRegisteret (heretter omtalt som EDR). NE eier EDR.

Statens kartverk (heretter omtalt som Kartverket) er en statlig forvaltningsbedrift under Miljøverndepartementet. Kartverket er statens fagmyndighet innen kart, geodata og offentlig eiendomsinformasjon. Tinglysingsdivisjonen i Kartverket er det nasjonale fagorganet for tinglysning av fast eiendom og borettslagsandeler. Landdivisjonen i Kartverket har ansvaret for matrikkelen.

Grunnboken er et realregister over tinglyste dokumenter vedrørende fast eiendom. Tinglyste dokumenter registreres i tinglysningssystemet Regina. Regina er utviklet av NE, eies av staten og driftes og utvikles av NE. Innmating av data i Regina gjøres av Kartverket. GAB-registeret ble i løpet av 2007–2009 erstattet av matrikkelen. Matrikkelen er et norsk offentlig register over fast eiendom, eiendomsgrenser, adresser og bygninger. Registeret er hjemlet i matrikkelloven. Registeret forvaltes, driftes og utvikles av Kartverket, som også er sentral matrikkelmyndighet. EDR er avhengig av informasjon fra Regina og matrikkelen.

Offentlighetsloven § 6 første ledd forbyr avtaler om enerett til offentlig informasjon. Bestemmelsen gjennomfører EUs viderebruksdirektiv artikkel 10 og 11. En arbeidsgruppe nedsatt av regjeringen anbefalte i utredningen "Fremtidig organisering av tinglysningen", avgitt 27. juli 2009, avvikling av NEs enerett. Arbeidsgruppen anbefalte en fremtidig organisering av formidling av grunnbokinformasjon hvor andre aktører kan tilby grunnbokinformasjon uten å gå veien om NE. Arbeidsgruppen anbefalte at NEs avtale om enerett til formidling av grunnbokinformasjon ikke skulle forlenges ved avtaleutløp 31. desember 2010, og at ansvaret for hele tinglysingsprosessen fra og med registrering av rettsstiftelser til og med avgivelse av grunnbokinformasjon skulle påligge Kartverket. En forutsetning for Kartverkets overtakelse var at Kartverket utviklet et eget avgivergrensesnitt fra grunnboken, både mot private og profesjonelle.

I brev av 11. februar 2010 varslet Justisdepartementet Kartverket om at avtalen med NE ikke ville bli forlenget. Ansvaret for tinglysningen ble i kongelig resolusjon av 25. juni 2010 overført fra Justisdepartementet til Miljøverndepartementet med virkning fra 1. juli 2010. Avviklingen av den tidligere ordningen nødvendiggjorde en overgangsordning med varighet i inntil tre år. Etter utløpet av overgangsordningen skal Kartverket overta drift og utvikling av Regina.

Den 30. november 2010 sendte Miljøverndepartementet ut "Forslag til forskrift...om endringer i diverse tinglysningsforskrifter som følge av omorganisering av tinglysningsmyndigheten mv." på høring. Utkast til tinglysningsforskriften § 21 fastsatte at NE "etter avtale og mot vederlag" kunne utgi informasjon fra grunnboken. NE sendte 2. desember 2010 brev til Kartverket med utkast til avtale og forskrift.

Tinglysningsforskriften § 21 ble vedtatt med virkning fra 1. januar 2011 med følgende ordlyd:

"§ 21. Midlertidig formidling av grunnbokdata via Norsk Eiendomsinformasjon as

Statens kartverk skal inntil departementet bestemmer noe annet videreføre den løpende oppdateringen fra grunnboken til Norsk Eiendomsinformasjon as' avgiversystem EDR.

Norsk Eiendomsinformasjon as plikter å tilby sine EDR-baserte produkter til markedet inntil Statens kartverk selv kan tilby tilsvarende produkter, slik at samfunnets tilgang til informasjonsprodukter som henter data fra både grunnboken og matrikkelen kan videreføres uavbrutt. Norsk Eiendomsinformasjon as kan viderebruke kjøpte grunnbokdata til ethvert formål innenfor rammene av norsk lov.

Statens kartverk kan kreve en årlig fast pris for oppdateringen av EDR. "

Etter vedtakelsen av tinglysningsforskriften § 21 fortsatte forhandlingene mellom NE og Kartverket om ny avtale, herunder vederlaget. Partene kom ikke frem til en ny avtale. Den 29. september 2011 sendte Kartverket forhåndsvarsel om fastsettelse av vederlaget til NE. Den 29. november 2011 fastsatte Kartverket vederlaget ved enkeltvedtak. Vederlaget for 2011 var på 49 951 000 kroner eks. mva. Vedtaket ble påklaget 19. desember 2011. Miljøverndepartementet opprettholdt vedtaket 19. juli 2012. Det fremgår av vedtaket at departementet la til grunn en annen beregningsmåte for vederlagsfastsettelsen, noe som ga et vederlag på 61 190 541 kroner eks. mva. Beløpet fastsatt av Kartverket ble imidlertid ikke endret i tråd med departementets beregning, jf. forvaltningsloven § 34.

Retten mottok stevning fra NE 19. september 2012 med påstand om at vedtaket var ugyldig. Retten mottok tilsvaret og stevning i motsøksmål fra Miljøverndepartementet 22. oktober. I motsøksmålet kreves fullbyrdsdom for det fastsatte beløp, fratrukket det

beløp NE har innbetalt. Kartverket fastsatte vederlaget for 2012 i vedtak av 11. desember 2012. Vederlaget ble fastsatt i tråd med beregningsmåten Miljøverndepartementet la til grunn i sitt vedtak av 19. juli 2012, og ble satt til 61 448 000 kroner eks. mva. Søksmålet ble utvidet til også å omfatte dette vedtaket. NE påstår at vedtaket er ugyldig. Miljøverndepartementet krever fullbyrdelsesdom for det fastsatte beløp, fratrukket det beløp NE har innbetalt. I forhold til begge vedtakene krever NE også at retten fastsetter vederlaget for 2011 og 2012.

Retten besluttet 25. januar 2013 å dele forhandlingene, jf. tvisteloven § 16-1 slik at det først skulle forhandles om gyldigheten av vedtakene, og avsies dom om dette. Dersom NE får medhold i sin påstand om ugyldighet skal det i en senere hovedforhandling forhandles om fastsettelsen av vederlaget, og deretter avsies dom om dette.

Hovedforhandling om vedtakenes gyldighet ble avholdt 14. og 15. februar 2013. Det vises til rettsboken.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

Prinsipalt:

Tinglysingsforskriften § 21 og matrikkelforskriften § 17 gir ikke hjemmel for fastsettelse av vederlaget ved enkeltvedtak.

Overgangsordningen skulle erstatte en tidligere barteravtale. I tinglysingsforskriften § 21 presiseres at NE skal betale for tilgang til informasjon, men summen skal fastsettes ved avtale. Dersom partene ikke lykkes med å fremforhandle en avtale, skal vederlaget fastsettes av domstolen.

De samfunnsmessige konsekvensene av at NE, på grunn av manglende avtaleinngåelse, sluttet å oppdatere EDR er så store at dette aldri har vært aktuelt for NE. Derfor fortsatte forhandlingene etter at tinglysingsforskriften § 21 trådte i kraft.

At vederlaget skal fastsettes ved avtale fremgår av forhistorien til tinglysingsforskriften § 21 og departementets egne forutsetninger. Partene forhandlet i ¾ år om en avtale. Dersom Kartverket ensidig kunne fastsatt vederlaget hadde man ikke forhandlet. Bestemmelsen er vag på grunn av dens spesielle forhistorie. Vagheten taler, på grunn av krav om forutberegnelighet, for at vederlaget skal avtales.

Tinglysingsforskriften § 20 fjerde ledd er ikke brukt som hjemmel for fastsettelse av vederlaget, og gir ikke hjemmel. Bestemmelsen regulerer salg av verdiøkte produkter, tinglysingsforskriften § 21 gjelder rådata.

Matrikkelforskriften § 17 får bare anvendelse der tilgangen til matrikkelinformasjon følger av lovens kapittel 30. Det gjør den ikke her.

Miljøverndepartementets vedtak av 19. juni 2012 og Kartverkets vedtak av 11. desember 2012 er ugyldige. Virkningen av ugyldigheten er at vederlaget må fastsettes ved avtale. Blir partene ikke enige, må retten fastsette vederlaget. Siden saksøkte ikke vil forhandle videre, må retten fastsette vederlaget i den berammede fortsettelsen av saken.

Subsidiært:

Dersom tinglysningsforskriften § 21 skal forstås slik staten hevder, mangler bestemmelsen lovhjemmel.

Rettsgebyrloven § 23 gir ikke hjemmel. Bestemmelsen står i rettsgebyrloven kapittel 6 som omhandler helt andre problemstillinger enn tinglysningsforskriften § 21. Rettsgebyrloven § 23 gjelder etter sin ordlyd rett til å ta betaling for utskrifter, ikke rådata fra grunnbok og matrikkel.

Miljøverndepartementet er under enhver omstendighet ikke personelt kompetent til å gi forskrifter etter rettsgebyrloven § 23 siden rettsgebyrloven hører inn under Justisdepartementet.

Tinglysningsloven § 38 annet ledd gir heller ikke hjemmel. Betalingskrav mot en formidler av informasjon fra grunnboken, er ikke nødvendig for gjennomføring av tinglysningsloven. Det har ikke betydning for å sikre publikums adgang. Bestemmelsen gir adgang til å pålegge informasjonsformidling, men ikke til å fastsette omfattende betalingsforpliktelser. Tinglysningsloven § 38 er svært vag. Legalitetsprinsippet krever klar lovhjemmel.

Atter subsidiært:

Tinglysningsloven § 21 er anvendt feil fordi den bare gir hjemmel til å kreve dekket kostnader til oppdatering av EDR. Dette følger av en naturlig språklig forståelse av bestemmelsen.

Pristaket i offentlighetsloven § 8 tredje ledd gjelder, men man kan ikke innfortolke betalingshjemmelen i offentlighetsloven. Betalingshjemmelen er i tinglysningsforskriften § 21.

Forhistorien gjør det unaturlig å bruke offentlighetslovens system. Den tilsier at det må settes en pris på de konkrete tjenestene. NE skal ikke dekke Kartverkets generelle kostnader.

Først når kartverket har utviklet sitt nye rådata brukergrensesnitt passer offentlighetsloven. Da vil flere ha tilgang. Staten er ikke interessert i hva rådataene koster, de vil ha Kartverkets regnskap til å gå opp. De fingerer at det finnes et marked.

Atter, etter subsidiært:

Tinglysningsgebyrene dekker de samme kostnadene. Det har ingen betydning at disse inntektene ikke føres i Kartverkets regnskap. Inntektene er så store at de langt overskrider Kartverkets utgifter.

Dersom man ser bort fra inntektene fra tinglysning må man ta hensyn til Kartverkets inntekter over statsbudsjettet, slik Kartverket gjorde i sitt første vedtak. Staten medregner dessuten for mange Kostnader i vederlagsfastsettelsen.

Dersom vedtakene er gyldige, bestrides ikke saksøktens krav i motsøksmålet.

Saksøkerens påstand

Miljøverndepartementets vedtak av 19. juli 2012 og Kartverkets vedtak av 11. desember 2012 er ugyldige.

Norsk Eiendomsinformasjon AS tilkjennes sakskostnader.

Saksøktens påstandsgrunnlag

Vederlaget for både grunnbok- og matrikkelinformasjon kan fastsettes ved enkeltvedtak etter tinglysningsforskriften § 21. Også tinglysningsforskriften § 20 fjerde ledd gir generell hjemmel for å kreve betaling for informasjon fra grunnboken. Vederlag for matrikkelinformasjon kan også fastsettes ved enkeltvedtak etter matrikkelforskriften § 17.

Tinglysningsforskriften § 21 gir NE en særrett til løpende oppdatering fra grunnboken til EDR. Samtidig pålegges NE plikt til å tilby sine EDR-baserte produkter til markedet inntil Kartverket kan tilby tilsvarende produkter. Kartverket har hjemmel til å fastsette pris. Bestemmelsen fastsetter ingen plikt til å fastsette pris gjennom et vedtak. Derfor fortsatte forhandlingene etter ikrafttreddelsen av tinglysningsforskriften § 21. Da forhandlingene ikke førte frem benyttet man kompetansen etter bestemmelsen.

Det er vanlig lovgivningsteknikk at hjelpeverbet "kan" brukes for å markere kompetanse.

I Miljøverndepartementets utkast til tinglysningsforskriften § 21 var det en klar forutsetning om avtale både om rettigheter og plikter. Man valgte en helt annen modell, og det kan ikke innfortolkes en forutsetning om avtale i det som ble vedtatt.

NEs standpunkt har en klar asymmetri. Den gir rett til rådata, men ingen plikt til å betale.

Rettsgebyrloven § 23 tredje ledd gir hjemmel til å fastsette tinglysningsforskriften § 21. Bestemmelsen kom inn ved omlegging til EDB i tinglysning. Retten må ikke legge for mye i uttrykket "utskrifter", jf. Ot.prp.nr 13 (1988-1989). Miljøverndepartementet har personell

kompetanse i medhold av kongelig resolusjon 25. juni 2010. Departementet har opphevet forskrifter med hjemmel i samme resolusjon.

Tinglysingsloven § 38 annet ledd gir hjemmel til å fastsette tinglysingsforskriften § 21. Tinglysingsforskriften 21 skal i tråd med hjemmelsbestemmelsen sikre publikum tilgang til data fra grunnbok og matrikkel.

Vederlaget for matrikkelinformasjon kan fastsettes ved enkeltvedtak etter matrikkelforskriften § 17. Matrikkelloven §§ 30 og 32 gir lovhjemmel for å kreve betaling for opplysninger fra matrikkelen.

Dersom tinglysingsforskriften § 21 ikke har hjemmel i lov, må konsekvensen være nullitet. NE har da ikke lenger tilgang til løpende oppdatering fra grunnboken.

Dersom matrikkelforskriften § 17 ikke gir hjemmel for fastsettelse av vederlag for utlevering av opplysninger fra matrikkelen, kan NE ikke gis adgang til disse opplysningene.

Staten kan kreve vederlag innenfor rammen av pristaket i offentlighetsloven og gjenbruksdirektivet. Det er ikke gitt avvikende bestemmelser om pristak for NEs tilgang til grunnbok- og matrikkelinformasjon. Tinglysingsforskriften § 21 gir etter ordlyden ingen begrensninger for hvilken pris som kan kreves. NEs forslag til tinglysingsforskriften § 21 var at "prisfastsettelsen må følge offentlighetsloven § 8". Det samme framgår av Miljøverndepartementets merknader til bestemmelsen.

Det er tilgangen til grunnboken det betales for, det vil si statens database, ikke rådata. Vederlaget skal fastsettes etter samme kriterier som for en hvilken som helst annen aktør. NEs syn innebærer at de skal betale mindre enn alle andre.

Tinglysningsgebyrene tilfaller ikke Kartverket. Dersom tinglysningsgebyrene skal hensyntas ved prisfastsettelsen blir vederlaget 0. NE bestrider ikke at de skal betale vederlag.

Vederlagsfastsettelsen er korrekt.

Saksøktes påstand i hovedsøksmålet

1. Staten ved Miljøverndepartementet frifinnes
2. Staten ved Miljøverndepartementet tilkjennes saksomkostninger.

Saksøktes påstand i motsøksmålet

1. Norsk Eiendomsinformasjon AS dømmes til å betale 6 188 750 kroner med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra 13. desember 2011, til Statens kartverk som restinnbetaling for rett til å bruke grunnbok- og matrikkelinformasjon i 2011.
2. Norsk Eiendomsinformasjon AS dømmes til å betale 64 310 000 kroner med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra 29. desember 2012, til Statens kartverk som restinnbetaling for rett til å bruke grunnbok matrikkelinformasjon i 2012.

Rettens vurdering

Etter definisjonen i forvaltningsloven § 2 er en forskrift et "vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer."

Tinglysingsforskriften § 21 første ledd pålegger Kartverket en plikt til å "videreføre den løpende oppdateringen fra grunnboken til Norsk Eiendomsinformasjon as' avgiversystem EDR." Bestemmelsens annet ledd pålegger NE en plikt til "å tilby sine EDR-baserte produkter til markedet..." og en rett til å "viderebruke kjøpte grunnbokdata til ethvert formål innenfor rammene av norsk lov." Etter bestemmelsens tredje ledd kan Kartverket "kreve en årlig fast pris for oppdateringen av EDR." Tinglysingsforskriften § 21 er en bestemmelse som regulerer et forretningsmessig forhold mellom to statlige virksomheter; Kartverket og NE. Bestemmelsen passer dermed dårlig inn i forvaltningslovens definisjon av forskrift. Dette innebærer ikke at det ikke kan fastsettes at Kartverket har myndighet til å fastsette vederlaget, men bestemmelsen viser de gjensidige ytelsene mellom to parter som er bakgrunnen for bestemmelsen.

Etter rettens mening viser forhistorien til tinglysingsforskriften § 21 at hverken NE, Kartverket eller Miljøverndepartementet mente at bestemmelsen skulle gi adgang til ensidig fastsettelse av vederlaget. Retten viser til Miljøverndepartementets forskriftsutkast som fastsatte at NE "etter avtale og mot vederlag" skulle ha adgang til å utgi informasjon fra grunnboken på vegne av Kartverket. Den endelige ordlyden er i tråd med forslag fra NE, jf. notat fra NE til Kartverket av 2. desember 2010. Det fremgår av notatets siste side at det må inngås en "avtale som nærmere regulerer videreføringen av EDR-oppdateringen". Notatet ble oversendt Kartverket sammen med utkast til avtale mellom Kartverket og NE. I avtaleutkastet er priser og betaling regulert under punkt 5, og prisen for 2011 er satt til 15 000 000 kroner.

Det er intet i de fremlagte dokumentene som tyder på at Miljøverndepartementet ved vedtakelsen av forskriften 22. desember 2010 hadde endret standpunkt, og gått bort fra et avtalt vederlag og over til en ordning med ensidig fastsettelse av vederlaget. I Miljøverndepartementets "Merknader til forskrift 22. desember 2010 om endringer i diverse tinglysningsforskrifter som følge av omorganisering av tinglysningsmyndigheten m.v." behandles tinglysingsforskriften § 21 på side 13 og 14. Det fremgår av merknadene at Kartverket i en overgangsperiode er avhengig av at NE viderefører sin formidling av

grunnbokinformasjon, samt drift og utvikling av datasystemene tinglysningen er basert på. Tinglysningsforskriften skal "formalisere" videreføringen. Forholdet skal "reguleres nærmere i avtale mellom NE og Kartverket". Det fremgår at Miljøverndepartementet har drøftet utformingen av bestemmelsen med NEs eier, Næringsdepartementet. Det er intet i merknadene til den vedtatte bestemmelsen som tyder på at man gikk bort fra avtalt vederlag, og over til ensidig fastsettelse av dette. Dersom lovtekst og merknader sammenholdes med lovtekst og merknader i departementets "Forslag til forskrift...om endringer i diverse tinglysningsforskrifter som følge av omorganisering av tinglysningsmyndigheten mv.", fremgår det at departementet kun foretok en redigering ved at forutsetningen om avtale ble tatt ut av bestemmelsen, og flyttet til merknadene til bestemmelsen. Retten viser også til at Miljøverndepartementet samme dag som tinglysningsforskriften § 21 ble vedtatt, sendte brev til Kartverket hvor departementet bad Kartverket gjøre det "nødvendige for å få på plass avtaler med Norsk eiendomsinformasjon as om drift og utvikling av tinglysningsssystemet m.v., samt nødvendige avtaler som følge av overgangsbestemmelsene."

Miljøverndepartementets syn på hva tinglysningsforskriften § 21 gir adgang til, kommer klart frem i deres brev til Kartverket av 4. februar 2011. Det fremgår at det er opp til Kartverket og NE om de vil "ordne tilgang til grunnbokdata og matrikkeldata i form av en eller flere avtaler." Om vederlag skriver departementet at "Avtalen skal baseres på fastpris for grunnbokdata. Beløpet avtales for ett år." Av siste kulepunkt i brevet fremgår det at endelig avtale ikke skal inngås "før Miljøverndepartementet har fått anledning til å vurdere avtalens budsjettmessige konsekvenser for 2011."

Kartverkets og NEs etterfølgende avtaleforhandlinger underbygger også at tinglysningsloven § 21 ikke ga Kartverket en ensidig rett til å fastsette vederlaget. NE og Kartverket forhandlet om vederlagets størrelse helt til september 2011. Første gang ensidig fastsettelse av vederlag nevnes, er i brev av 15. september 2012 fra miljøvernministeren til styrelederen i NE. Deretter sendte Kartverket 29. september 2011 forhåndsvarsel om vederlagsfastsettelse til NE.

Retten bemerker også at en ordning hvor partene forhandler om vederlagets størrelse, samtidig som den ene parten har rett til å fastsette vederlaget ensidig, er uvanlig. Retten viser til at en rett for Kartverket til ensidig å fastsette vederlaget, i betydelig grad påvirket NEs muligheter til å vinne frem med sine standpunkter i forhandlingene. En slik særrett for den ene part må etter rettens mening komme klart frem i forskriftstekst og forarbeider for at den skal kunne legges til grunn.

På denne bakgrunn legger retten til grunn at tinglysningsforskriften § 21 tredje ledd ikke gir Kartverket/Miljøverndepartementet adgang å fastsette vederlaget. Bestemmelsen er, som første og annet ledd, en formalisering av en enighet mellom Kartverket og NE om videreføring av tidligere samarbeid. Tinglysningsforskriften § 21 omfatter også opplysninger

fra matrikkelen. Det er da ikke nødvendig å ta stilling til om matrikkelforskriften § 17 gir adgang til ensidig fastsettelse av vederlaget for data fra matrikkelen. I forholdet mellom Kartverket og NE er tinglysningsforskriften § 21 tredje ledd en spesialbestemmelse som går foran matrikkelforskriften § 17. Dette gjelder også i forhold til tinglysningsforskriften § 20 fjerde ledd. Tinglysningsforskriften § 21 fastsetter at partene skal avtale vederlagets størrelse, et vederlag som omfatter betaling for data fra både grunnbok og matrikkel.

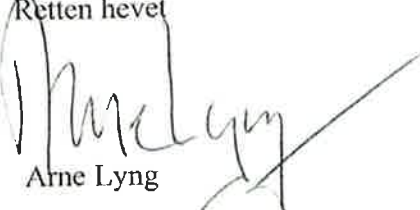
Det følger av rettens konklusjon at fastsettelsen av vederlaget for 2011 og 2012 er ugyldige vedtak. Siden Miljøverndepartementet/Kartverket ikke har adgang til å fastsette vederlaget blir ikke følgen av ugyldighet at vederlaget på ny fastsettes av disse i tråd med faktum eller rettsanvendelse fastsatt i dommen. Retten kan heller ikke fremtvinge nye forhandlinger om vederlaget.

Utgangspunktet når parter ikke blir enige om en avtale, er ikke at domstolene fastsetter innholdet i avtalen, men at det ikke blir noen avtale. Siden vedtakene gjelder for årene 2011 og 2012, slik at NE allerede har mottatt den informasjon de skal betale for, kan dette ikke bli konsekvensen av ugyldighet. NE har heller ikke bestridt at de skal betale vederlag for 2011 og 2012. Siden saksøkte ikke ser noen hensikt i nye forhandlinger, må konsekvensen av ugyldigheten bli at retten fastsetter vederlaget. Hovedforhandling for denne delen av saken er berammet til 18. og 19. april 2013

Ugyldighet innebærer at fremgangsmåten ved fastsettelsen av vederlaget er feil, men sier ikke noe om vederlagets størrelse. Etter rettens mening vil det derfor først etter dom i sakens "del to" være mulig å avgjøre om saken er vunnet eller tapt, jf. tvisteloven § 20-2, eller om sakskostnadsspørsmålet skal avgjøres etter reglene i tvisteloven § 20-3 eller § 20-4. På denne bakgrunn må avgjørelsen av krav om sakskostnader utsettes til dom i "del to", jf. tvisteloven § 20-8 (3).

DOMSSLUTNING

Miljøverndepartementets vedtak av 19. juli 2012 og Kartverkets vedtak av 11. desember 2012 er ugyldige.

Retten hevet

Arne Lyng

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rekopi:
ber: